

Canvi d'agulles

La idea és bona: deu maquinistes de la llengua expliquen les seves propostes de canvi d'agulles perquè el català agafi una bona via. Parlo d'un llibre publicat recentment i que farà parlar. *Canvi d'agulles. Per un català més ric, àgil i senzill* (RBA-La Magrana), a càrrec de deu especialistes.

El resultat també és bo perquè són maquinistes amb experiència, que han portat models diversos en condicions variades. Són professionals que saben combinar contingut i formes. És a dir: saben explicar amb detall el funcionament del tren mentre xerren i es preparen un cafè, i alhora n'ofereixen als que treuen el cap per la cabina. La meua enhorabona a tots, coneguts i saludats, per la destresa i el coneixement.

Tanmateix, apuntaré ara algunes observacions per contribuir a obrir el debat, que és el que demana l'editor. Disparo: no són propostes de canvi d'agulles. Promouen només una mà de pintura, una actualització necessària i urgent. Recordem que la gramàtica oficial és de 1918.

L'apunt

Fabra mateix ja va promoure una llengua més fàcil, cent-i-tants anys enrere. Volia suprimir, per exemple, totes les hacs. No se'n va sortir. Per cert: els deu autors del llibre són homes. Com en temps de Fabra.

Les dièresis sobreres que argumenta Rudolf Ortega tenen motius per caure (però només algunes, diu). L'autèntic canvi d'agulles seria replantejar l'accentuació de paraules com gràcia, contínua i tantíssimes més que ens hem de creure que són esdrúixoles. El desajustament entre el que es diu i el que hem d'escriure va molt més enllà d'unes poques dièresis. I obre un capítol sobre el valor de la llengua com a mitjà de comunicació i alhora com a signe d'identitat.

La negació simple que defensa Pau Vidal ja té un lloc en els mitjans de comunicació, tret de *La Vanguardia*. "En general evitarem la doble negació", repeteixen els llibres d'estil. "Les desgràcies mai vénen soles", sense el *no* darrere *mai*, és una frase correcta. Però es prefereix "Les desgràcies *no* vénen *mai* soles", que és més natural. Fabra no condemnava del tot la negació simple. Cal pensar que l'Institut també actualitzarà l'ús dels termes de polaritat negativa.

També hi ha una sèrie de paraules "que truquen quotidianament a la porta de la Secció Filològica" (Ricard Fité). No és un canvi d'agulles tenir controlat aquest cabal. Només és qüestió de temps que el diccionari normatiu el reculli.

En un altre *Etcètera* hi farà unes quantes observacions més, per força breus. *

Escriptura contra dolor

Sempre una llibreta a la bossa per poder-hi anotar idees, pensaments, intuïcions. Una llibreta per calmar el dolor. Escriure per entendre, per assimilar la pèrdua, per agafar la distància imprescindible que et permeti assumir que aquella història s'ha acabat, per recordar-te les raons per què vas trencar la relació, per què et van deixar. Escriure per poder reviure com era aquella persona que va morir, quina era la teua relació amb ella, què us dèieu, què feia que l'estimessis com l'estimaves, com l'estimes. Perquè malgrat no tinguis fe, no creguis en els més enllà, el record d'aquella persona perdura en tot allò que escrius, tot allò que expliques fa que ella transcendeixi la mort i combati la seva absència. L'escriptura contra el dolor d'un trencament, l'escriptura per a ser capaç de dir adéu. Aquest és el nucli de *També això passarà* (Amsterdam i Anagrama), de Milena Busquets, i d'*El final de la historia* de Lydia Davis (Alha Decay).

Són llibres de dues escriptores de generacions i tradicions culturals allunyades entre si que, amb estils gairebé contraposats, parteixen de la premissa escriptura contra dolor. Busquets ha escrit una novel·la per poder suportar el dolor de la mort de la seva mare, Esther Tusquets. A *També això passarà*. Blanca, la protagonista, *alter ego* de Busquets, intenta assimilar la petjada que la mare morta li ha deixat en la seva manera d'entendre el món i la vida, en els seus valors, en la seva capacitat d'estimar, i troba en el sexe l'única via per a escapar d'un present que la desconcerta. Un llibre agrejolç que malgrat el desassossec i desorientació que inunda cada línia no pot amagar les ganes de viure de Blanca/Milena.

El dolor per la pèrdua de l'amor, per veure's forçada a dir adéu a l'amant més jove que no va saber estimar, fins i tot menysprear, això és el que ofega la protagonista de Davis. Un turment al qual la protagonista només pot fer front escrivint una novel·la sobre aquella relació, en què narra els malentesos que van abocar la història al fracàs i en què alhora reflexiona sobre el propi procés de l'escriptura i els mecanismes de la memòria personal. Un tresor.

Busquets escriu sense artificis, ha construït un llibre de lectura lleugera. No és literatura de primer nivell, però és una no-

vel·la honesta i sincera que arrasa a les llibreries i de la qual se n'imprimiran moltes edicions. La novel·la de Davis és densa, necessita ser llegida amb mesura. És un exercici literari excel·lent, una petita obra mestra. Una novel·la curta per a una dona que ha excel·lit en els contes. La lectura d'*El final de la historia* colpeja, l'habilitat de Davis en la descripció de les emocions de la protagonista reobre les cicatrius que tots tenim de les nostres relacions fallides,

Milena Busquets
ha estat una de les revelacions de la temporada
QUIM PUIG

fa reviure el dolor dels propis desamors. Hi ha qui dirà que són dues escriptores que no tenen res en comú, que el talent d'una i altra són desiguals, que han construït llibres dirigits a públics diferents. Acceptaré encantada les crítiques per posar dins un mateix sac Busquets i Davis. Però estic convençuda que aquests són dos llibres que no només entenen l'escriptura com la millor manera de cicatritzar les ferides, sinó que comparteixen la voluntat de recuperar la passió per la vida quan tot sembla perdut. Per a Milena Busquets i Lydia Davis el dolor només passarà, només es podrà arribar al final de la història, quan puguem enfrontar-nos a l'amor perdut amb honestedat, de cara, sense mentides. Amb la cruïsa i sinceritat de la literatura. *